

Från hembygdsarbetet

Almunge Hembygds-gille

Almunge Hembygds-gille bildades 1956. Från 1962 drivs verksamheten vid Torslund, nära Almunge kyrka. Då fanns "Slottet", som varit gratialistbostad vid Hagby gård och Skogvaktarbostaden redan på platsen. Dit har sedan bl.a. flyttats en linbastu 1975 från Källberga, den s.k. Svialadan 1979 från Svedjan, Smedstorpstugan (enkelstuga) 1993 samt en smedja 1997.

Redan året efter bildandet gavs Gillets årliga publikation *Almunge allehanda* ut för första gången.

I Slottet finns ett välförsett museum med främst redskap som anknyter till jordbruk och hantverk. Gillet har också ett stort antal veterantraktorer.

Under år 2000 har utöver den löpande fastighetsskötseln en större underhålls-åtgärd genomförts i det att Svialadans tak reparerats, med ekonomiskt stöd från den Kjellmanska fonden. Området längs ån

har vidare röjts med skönt resultat och ett antal träflaggstänger har rests. Kryddträdgården har också gjorts mera användarvänlig genom tydlig namngivning av alla växter och en berså har återskapats där intill. De gamla traktorerna har försetts med snygga skyltar med tekniska data.

Av utåtriktad verksamhet under året vid Torslund kan nämnas Valborgsmässfirande med praktfullt fyrverkeri, körsång och förstås brasa. Ca 400 personer deltog. Även Torslundsdagen den 4 juni drog ca 400 besökare. Som vanligt inleddes med utegudstjänst och kyrkokören sjöng. Hela Torslund stod därefter öppet för besökarna som också kunde njuta av konstutställning, resultaten av olika hantverksmödor, dragspelsmusik och mycket mera.

För andra året i rad hade Motorcykelhistoriska Klubben lunchsamlings på Torslund och ett drygt hundratal härliga veteranmotorcyklar fanns då att samtidigt betrakta.

Sedan några år driver Gillet Länmbiblioteket åt kommundelen. Det skulle annars ha varit nedlagt. Flera gamla vävstolar i Skogvaktarbostaden dunkar hela vintersäsongen, vilket ger både mattor och dukar för Torslunds behov och för avsalu. Slutligen upplåter Gillet mark på Torslund åt traktens flitigt boulespelande pensionärer.

Det har varit ett gott hembygdsår 2000 för Gillets ca 250 medlemmar.

Olof Thulin
sekreterare

Björklinge Hembygdsförening

Det första året på det nya årtusendet innebar inte några större förändringar av Björklinge Hembygdsförenings verksamhet. Årsmötet hölls som vanligt i mars med stor anslutning av medlemmar. Gås Andersbygdens spelmannslag spelade, pristagare i föreningens teckningstävlan för låg- och mellanstadiet i Björklinge Kyrkskola tog emot diplom och penningpriser – tävlan gällde detta år att illustrera sägnen om hur Gås Anders lärde sig spela av näcken – och inbjuden talare var Elof Åkerlund från Östervåla. Han berättade om det nyöppnade psalmodikonmuseet där och om prosten Johan Dillner.

Valborgsmässfirandet vid Sandviken samlade mycket folk, så även Kyrkstigsvandringen med efterföljande friluftsgudstjänst vid Lagmansbo.

Björklingedagen, som alltid firas med Museet i centrum, bjöd i år på demonstration av en nyinköpt tändkulemotor och en nyrestaureerad spillerhyvel. Dagen avslutades med dragkamp över ån som utgör gräns mellan Skuttunge och Björklinge socknar. Skuttungelaget vann liksom föregående år.

Den sedvanliga utflykten med buss gick till Bergholtz klockgjuteri i Sigtuna, därifrån till Täby med Jarla Bankes bro och slutligen till Vira bruk.

Höstträffen i oktober blev en medlemsträff med en videovisning av en

Fototext: Gås Andersbygdens spelmanslag medverkar vid så gott som alla Hembygdsföreningens fester. På fotot tre av de spelman, som underhöll vid årsmötet år 2000, fr.v. Bengt Andersson, riksspelman Bosse Larsson och Jan Andér. Foto Gunnar Lager.

Kyrkstigsvandring från 1975, en uppspelning av ett radioprogram om Gås Anders samt till slut en frågetävling i björklingskunskap mellan kaffeborden.

Byvandringen var som tidigare år anordnad av Björklingsbygdens släktforskarförening och gick till Norrvissjö.

Antalet medlemmar var vid Årsskiftet 1999/2000 297, därav 13 nytillkomna. Antalet registrerade foton med negativ var vid samma tidpunkt 3300.

Museet har förutom under Björklings-

dagen hållit öppet för visning alla söndagar i juli och augusti. Föreningsmedlemmar har turats om att guida och bjuda besökarna på kaffe.

Årsskriften Björklings förr och nu 2000 – den 25:e årgången har som huvudartiklar Björklings utveckling från ca 1950 till nutid. Under de åren förvandlades den forna bondsocknen till en modern tätort. Årsskriften har tryckts i 500 ex.

Gun Wallström

Bondkyrko hembygdsförening

Bondkyrko hembygdsförening har under året slutfört förhandlingar med Uppsala Kyrkliga Samfällighet och Helga Trefaldighets församling angående den framtida användningen och verksamheten vid Stabby prästgård. Ett femårigt hyresavtal har upprättats som innebär att Bondkyrko hembygdsförening blir huvudman även för prästgården. Målsättningen är att prästgårdsområdet skall bli välvårdat och med aktiviteter även på vardagar. För att finansiera detta kommer föreningen att bedriva konferensverksamhet på vardagar, samt uthyrning till fester under helger. Investeringsbehovet för år 2001 är ca 0,5 Mkr. På ett till två års sikt räknar föreningen med att skapa ett arbetstillfälle. Konceptet innebär också att hembygdsföreningen skaffat sig F-skattsedel pga. att viss verksamhet blir momspliktig och konkurrerar med på marknaden förekommande företag.

Under hösten utsattes byggnaderna för omfattande skadegörelse. En till två ggr/vecka krossades några fönster av någon person som kastade in stora stenar genom fönstren. Ca 30 fönsterrutor krossades. I samarbete med de sociala myndigheterna kunde skadegörelsen stoppas.

På hembygdsföreningens hemsida www.stabbygarden.com kan medlemmar och kunder numera hämta information.

Förra året togs initiativ till att bilda Uppsala hembygds-krets med de sex

mest stadsnära hembygdsföreningarna. Föreningarna har beslutat pröva förslaget och möts två gånger per år.

Med anledning av att det i år var 100 år sedan Nathan Söderblom flyttade in i Stabby prästgård anordnade hembygdsföreningen en bussresa till Trönö i Hälsingland för att se Söderblomspelen – en teaterföreställning över Nathan Söderbloms liv och gärning. Resan med ca 30 personer genomfördes söndagen den 8 juli, och inkluderade även en guidning av Trönö gamla kyrka samt middag vid natursköna Skärså och restaurangen Albertina.

Styrelsen

Danmarks hembygdsförening

Verksamheten under 2000–2001 har traditionsenligt varit inriktad på månatliga aktiviteter för främst föreningens 600 medlemmar. Höstens upptakt lördag 2 september utgjordes av ett försök att blåsa nytt liv i Danmarksdagen. Trots guidade bussturer var tjugonde minut runt i socknen och flera trevliga arrangemang på Kumla uteblev publiken nästan helt. Söndag 1 oktober inbjöds till guidad visning av Gamla Uppsala Historiskt Centrum med omgivning. Detta arrangemang drog en liten men mycket intresserad publik. Lördag 30 september in-

bjöd Anders Wall till minneskonsert i Danmarks kyrka över sin mor Elin, som skulle ha fyllt 100 år. Operasångaren Loa Falkman var solist, mycket uppskattat av den fullsatta kyrkan.

I december utgjordes vår medlemsaktivitet av att årsskriften sändes ut till samtliga medlemmar. För sista året var det före ordföranden Gunnar Olsson som på egen hand skrivit, redigerat och ombesörjt tryckningen av den 52-sidiga skriften.

Våren 2001 inleddes med årsmötet lördag 24 februari i Sävja kyrka med föredrag av professor Bo Gräslund. Han delgav oss mänsklighetens tidigaste historia, Från människoapa till modern människa – sex miljoner år på en eftermiddag, ett mycket intressant föredrag med ljusbilder. Söndag 25 mars fick vi besök av Fil. Dr. Lennart Torstensson från Statens Historiska Museum. Han berättade om Svearikets uppkomst och järnålderns Uppland i ett rikt illustrerat och populärt föredrag. Lördag 28 april berättade professorn vid Statens Livsmedelsverk Åke Bruce om vår mat från stenålder till nutid, ett välbesökt och uppskattat arrangemang. Söndag 20 maj gjorde föreningen en absolut fullbokad utflykt till Grönsöo slott och park. Under utomordentligt sakkunnig guidning av far och son von Ehrenheim fick vi uppleva 400 år av historia, rikligt manifesterad i byggnader, park och inventarier. Vårterminen avslutades med en cykelutflykt runt i socknen där många, väl pålästa

medlemmar stod för guidningen vid de sevärdheter som passerades. Särskilt utförligt informerades vi om Bergsbrunna, socknens källor (vi vilade också vid en med friskt vatten) och Söderby med omgivning.

Året på Linnés Sävja har fyllts med oro över det angrepp av hussvamp som konstaterats i västra flygeln. Efter många om och men åtgärdades denna förödande skada så att huset kunde räddas. Förutom den fasta utställningen med linneana och örtagården, har lokala förmågor ställt ut sin konst under lör- och söndagar hösten 2000. I våras ställde eleverna i åk 3 i Danmarks skola ut sina resultat av Linnéstudier och även en konstutställning genomfördes i samband med Lions Linnégårdsdag.

Per-Arne Risberg, bonde, konstnär, hembygdsvän, museibyggnare och levnadskonstnär avled 20 augusti i en ålder av 79 år. Per-Arne lämnade efter sig ett stort tomrum inte minst i hembygdsföreningen, där han verkat alltsedan starten.

2001 års Linnéstipendium på 5 000 kr från Danmarks Hembygdsförening och Inbio AB tilldelades Kristofer de Korostenski, intendent vid Linnés Hammarby. Utdelningen skedde i samband med utomhusgudstjänsten på Linnés Hammarby på midsommardagen.

Arbetslaget för fornminnen har fortsatt sitt arbete med att på hösten sätta upp och på våren ta ner planket som skyddar runstenen veds Vedyxa. Man har

också genomfört en tvätt av samtliga runstenar i socknen.

Till sist bör nämnas att vår studie-cirkel i arkeologi har varit verksam även under detta år. Arbetet har kretsat kring utgivandet av en bok med titeln "Vikingatid i Danmarks socken". Till vår stora glädje och tacksamhet tilldelades Danmarks hembygdsförening 15 000 kronor ur Landshövding Hilding Kjellmans fond som bidrag till utgivningen.

Föreningens ekonomi är fortsatt god och styrelsen gavs ansvarsfrihet för året.

Stefan Östergren
ordförande

Enköpings Stads hembygdsförening

2000 var hembygdsföreningens första hela verksamhetsår. Det inleddes med att vi fick mottaga Disa gilles pris i samband med Vintertinget.

Året gick i byggandets tecken, där några av våra byggkunniga medlemmar ägnade många timmar åt att förvandla den s.k. "Röda längan" från ett tomt skal bestående av väggar och tak till en fin möteslokal med café. Den öppnades första gången för allmänheten första advent och många intresserade sökte sig dit för att beundra arbetet och dricka en kopp kaffe.

Den 6/5, en strålande vacker vårlördag, hölls auktion på gården där vi

sålde föremål som skänkts av medlemmar och andra.

I samband med Enköpings årliga kulturveckas invigning hissades flaggan på den nya flaggstången. Föreningen fick också en gåva från Sparbanken i Enköping på 100 000:- att användas på bästa sätt för att iordningställa gården.

I slutet på augusti hölls fem föreställningar av Hasse Esons nyskrivna folklustspel "Kärlek och pepparrot", historiskt placerat i 30-talets Enköping. Publiken var stor och uppskattande.

September bjöd på sköna lördagar med loppmarknad och caféverksamhet.

Verksamhetsåret avslutades med julmarknad med försäljning av dörrkransar, tomtar och annat julpynt, hembakat kaffebröd och matbröd, karameller, plommonmarmelad och korgar med äpplen. Dessutom såldes böcker om Enköping, vykort och almanackor med Enköpingsmotiv. Kaffe med bröd, glögg och varmkorv såldes också. En lyckad dag med många besökare.

Styrelsen

Gamla Uppsala hembygdsförening

Ett 60-tal personer deltog på föreningens årsmöte. Ann-Brith Christensson från Riksantikvarieämbetet talade om Gamla Uppsala Historiskt Centrum.

Sedvanligt Valborgsmässofirande genomfördes vid Gamla Uppsala högar och

samlade som vanligt mycket folk. Vår-
talare var Anita Berger.

Årets vårpromenad gick, under led-
ning av intendenten vid Botaniska träd-
gården Mattias Iwarsson, till Fullerö
backar för att studera vårens blommor.
Promenaden samlade 50 pers.

Slättergillet hölls i år traditionsenligt,
dvs. åter i samarbete med Disagården.

Under sommarutflykten besöktes skol-
museet i Folkkärna samt myntmuseet och
Jularbomuseet i Avesta.

Hembygdsgdagen hade i år temat
"Gamla Uppsala som mötesplats för reli-
gioner: För, nu och i framtiden.". Alla
församlingar/samfund verksamma inom
föreningens område deltog. Dessutom
medverkade Katolska kyrkan, GUHC
och teater Dacapo. Invigningstalare var
biskop em. Tord Harlin.

Höstmötets huvudpunkt var infor-
mation om arbetsgruppen Långhundra-
ledens arbete. Gunnar Olsson och ma-
karna Sundqvist informerade.

Föreningen deltog som vanligt i sam-
arrangemanget "Gamla Uppsala jul-
marknaden".

Marknaden besöktes av c:a 9.000 per-
soner och försäljningsresultatet var över
all förväntan.

Dessutom har studiecirkclar genom-
förts, sockenmuseet har hållits öppet ge-
nom föreningens försorg och medlem-
marna har varit engagerade som stug-
vakter vid Disagården.

Styrelsen

Godtemplarnas friluftsgård gammelhus UPA

Vår uthyrningsverksamhet gällande som-
marboende har liksom föregående år
varit fullbelagt. Däremot har vår sam-
lingslokal Kvarngården haft en nedgång
i uthyrningsverksamheten, vi hoppas att
det är tillfälligt, då vi har mycket fina lo-
kaler i vår ägo.

Söderbergska Gården och Bagarstugan
har flitigt utnyttjats för kurser och bak-
ning, främst av våra egna medlemmar
men de har också varit andra föreningar
som har haft tillgång till dessa lokaler.
Under sommartid hyr vi även ut dessa
två lokaler till sommarboende, förutom
de stugor och lägenheter som finns för-
lagda på Gammelhusområdet.

Vi startade år 2000 med en julfest för
våra medlemmar och har sedan under
året utnyttjat våra lokaler för diverse mö-
ten och studiecirkclar. Friluftsområdet på
Gammelhus har använts för tipsprome-
nader.

Midsommarmfest firades enligt tradi-
tion på Gammelhus, då även allmänhe-
ten var välkommen att delta. Trots att
solen inte sken från klarblå himmel, så
drog vårt evenemang mycket folk till
området.

Vi har under år 2000 haft praktikant
från Arbetsförmedlingen, som har varit
behjälplig vid tillsyn och skötsel av både
Gammelhusområdet och Storbrunn-
sparken. Under våren och sommaren har

stor röjning och trädfällning skett på hela området, särskilt vid utsiktsplatserna som även försetts med bord och sittplatser samt bättrade gångstigar.

År 2000 blev en avslutning vad gäller Föreningen Godtemplarnas Friluftsgård Gammelhus UPA, som från och med år 2001 ingår som ett verksamhetsområde i IOGT-NTO LF 160 Drottning Kristina.

Maria Nilsson

Gräsö Hembygdsförening

Föreningens verksamhet var under 2000, i likhet med tidigare år, tämligen mångskiftande och innehållsrik.

Den 20 maj gick vår bussresa till Carl Larssongården i Sundborn, Vidablick i Rättvik och Karlfeltsgården. Resan lockade 31 deltagare och gick ekonomiskt jämt upp, vilket också var vår målsättning.

Under våren fortsatte också arbetet vid hembygdsgården med att hämta en timmerlada i Norrboda, vilken skulle sättas upp vid hembygdsgården för att tjänstgöra som förråd och utställningslokal. Byggnaden sattes upp som API-projekt. Förutom detta arbete tjärades dasstaket, vasstaket på den gamla ängsladan byttes ut mot tak av enkupigt tegel m.m.

Under året gjordes också ett flertal sjöturer för att finna och dokumentera lämningar på havsbotten. Två av dessa gick till vraket efter galeasen "Sylfide" i

Öregrundsgrepen. Vi hade under året hjälp av dykare från Östhammars brandkår med att videofilma nämnda vrak. Dessa filmade även S/S Vesta utanför Örskär och War Fundy vid Gundkallen. Kopior av filmerna kommer efter redigering att inlemmas i föreningens arkiv.

Den 23 juni firades midsommar vid hembygdsgården under arrangemang av Söderboda intresseförening och vid Gräsödagen den 9 juli arrangerade hembygdsföreningen en fotoutställning i Gräsö skola och serverade kaffe med dopp till besökarna.

Vid vår egen speciella begivenhet, Hembygdsgårdens dag, som i år inföll den 5 augusti, bjöd vi som vanligt på ett späckat program. Vi visade utställningen "Vrak i våra vatten", Curt Carlsson demonstrerade livräddningsutrustning från KA Wallenberg och dessutom bjöds traditionsenligt på en fullmatad loppmarknad, tipsrunda, kaffe, lotterier, guidade visningar, levande musik med Gräsöspelmän m.m. Evenemanget drog glädjande nog som vanligt mycket folk.

När det gäller forsknings- och dokumentationsarbetet har detta fortsatt oförtrutet som tidigare. Detta har bl.a. innefattat renskrivning av öns husförhörslängder, dödböcker, en del av släktens Bielkes 1600-talsbrev rörande Gräsön m.m. Kopieringen av äldre gårdshandlingar har fortskridit som tidigare liksom fornlämningsinventeringarna ute i fält.

Styrelsen

Midsommarfest med folkdansuppvissning på Tilasgårdens tun. Foto Ingemar Hansson.

Husby-Långhundra hembygdsförening

Husby-Långhundra hembygdsförening bedriver verksamhet i Långhundraledens dalgång sydost om Uppsala. Bygden har gamla anor men influeras av närheten till Arlanda där många får sin utkomst.

Hembygdsföreningen har en omfattande verksamhet där HusabyMarkenarrangemanget i maj engagerar många medlemmar. Då samlas bygdens folk och

upplever en marknadsgata i Husby by mellan kyrkan och hembygdsgården, fylld av hantverkare, musikanter, gästande riddare och ståtliga hästar. Processionen genom marknadsgatan inleder den medeltida mässan i medeltida kyrkan. Intäkterna från marknadsfesten ger resurser för andra aktiviteter till gagn för hela bygden.

På midsommardagen genomfördes festligheter helt enligt traditionerna sen tidigt 60-tal på Tilasgårdens tun. Bygdens

ståtligaste mangårdsbyggnad utgör magnifik fond för alla gäster som dansar, spelar och upplever samvaro. En tipspromenad utformad av nestorn Harry Eriksson utgör en av höjdpunkterna i festligheterna.

Varje månad arrangeras någon form av aktivitet för föreningens ca 300 medlemmar. De flesta finner vägen till Karlshällsområdet, som i stiftelseform samägs med församlingen. Hela området innehåller byggnader som flyttats till Karlshäll under föreningens 40-åriga verksamhet. Föreningens styrelse, som leds av Yvonne Lindell, har ansvaret för aktiviteterna. Med en god ekonomi finns förutsättningar för utveckling och spännande verksamhet.

Hembygdsföreningen ger ut ett informationsblad "LånghundraNytt". I det presenteras verksamheter, berättas historier och inbjuds till aktiviteter som de olika föreningarna i bygden arrangerar. Det är viktigt med en aktiv hembygdsförening, som i sin verksamhetsplan inte bara tar sig an gamla ting utan tänker och planerar för bygdens framtida utveckling. Arrangemang som HusabyMarken gör bygden känd, en god ekonomi ger resurser för att vara pådrivande när Husby-Långhundra tänker vara en aktiv bygd i Knivsta nya kommun.

Ingemar Hansson
sekreterare

Knutby-Faringe-Bladåkers Hembygdsförbund

Årsmötet hölls denna gång i Faringe bygdegård. Faringes grand old man Lennart Gullberg som har varit och fortfarande är en klippa inom hembygdsföreningens område, höll ett anförande om gamla Faringeoriginal, som var väldigt uppskattat.

I Knutby Kyrka har svenska flaggans dag firats med fanborg under en lång rad av år och så även detta år. Högtidstalare var journalisten Gunilla Lindberg, vidare medverkade Knutbykören. Komminister Boel Hössjer höll aftonbön. Efter firandet i kyrkan marscherade deltagarna till musik av Häverö spelmanslag till Gammelhöjden och halade flaggan. Därefter serverades kaffe i församlingshemmet. Kyrka och församlingshem var fullsatta.

Midsommarafton firades som vanligt med dans kring midsommarstången och dragspelsmusik av Birger Eriksson, lekledare var Torbjörn Gustavsson.

Första söndagen i augusti firas alltid Hembygdens dag med en fest som börjar med friluftsgudstjänst och denna gång var det också dop. Förutom vanliga arrangemang med ett stort hemslöjdslotteri, bollplank, skytte, fiskdamm, ridning, kaninhoppning, kaffeservering med hembakt bröd, höll kriminologen Leif GW Persson som bor i Bladåker ett mycket uppskattat föredrag om aktuell kriminalpolitik. Sist på programmet uppfördes delar av gamla

Knutbyrevyn under Torbjörn Gustavssons ledning. Det var väldigt mycket folk och i mjölkflaskan för frivilligt inträde samlades hundralapparna till ett bra tillskott till föreningens kassa.

Vi brukar ha en föreläsningkväll någon gång i november varje år men nu kom revygruppen tillbaka och gjorde ett bejublat framträdande istället. Denna kväll arrangerades i samarbete med Knutby bygdegårdsförening.

Fester är nu inte allt som föreningen sysslar med utan arbetet med att hålla Gammalgården i bra skick tar mycket tid och engagerar många trogna medlemmar. Kvarnen är färdigrenoverad, det var ett mycket stort arbete som sysselsatte arbetsledaren Stig Granath med arbetslag under en lång tid och resultatet blev helt fantastiskt. Nu återstår fler hus att renovera, vi samlar ihop krafterna till nästa sommar då vi sätter igång med Domargården. Förteckningen av våra inventarier måste göras om och läggas in på data och med det har vi börjat så smått.

Maj Wängemar
ordförande

Lagga hembygds- och fornminnesförening

Sopp- och berättarkvällen i Gamla prästgården i februari inledde som vanligt

årets verksamhet. Spontana diskussioner och berättelser kom igång om bl.a. Luffaren Masen Söderberg som vandrat i bygden. Utdrag lästes också ur ett 60 år gammalt nummer av Laggagubben.

Årets musikkafé hölls i april under temat "Laggagubben". Sång, musik och teater framfördes sedvanligt av Lagga kyrkokör, Lagga spelmän och enskilda artister från Lagga.

Årsstämma hölls den 26 april och efter förhandlingarna berättade journalisten Nina Hjelmgren, Örby, om "Möte mellan människor" ur en vandrares perspektiv.

Runstensvättningen och vårröjning vid Edabadet ägde rum.

Midsommar firades traditionsenligt på Furuvallen tillsammans med Lagga IF.

Kvarndagen med Lagga marknad ägde rum den 19 augusti. I år inleddes dagen med friluftsgudstjänst och dop. Visningar genomfördes i kvarnen med eller utan pågående malning och spelmän bidrog till stämningen. Tändkulemotorn gick utmärkt och var till god hjälp i den svaga vinden. I smedjan smidde smeden kroker m.m. Mjöl som malts i kvarnen såldes med stor framgång och även kliet gick åt. Smakprov på bröd bakat av mjölet från kvarnen bjöd vi på och kvarnbröd såldes. Recept på bröden delades ut ihop med mjölet.

Radio Uppland uppmärksammade även i år Lagga och sände ett inslag om Laggagubben under rubriken "Sägner i Uppland".

I Gamla prästgården visade mätningar att sprickorna i kökets spismur *inte* växer, vilket innebär att spismuren kan vara värd att laga.

I november anordnade föreningen tillsammans med föreningen Fridhem en halmslöjds kurs som rönt stor uppskattning.

Belysningen i kvarnvingarna lyste även i år upp adventsmörkret och spred sitt milda sken över nejden.

Styrelsen

Läbyvads hembygdsförening

Årets första arrangemang var julfesten i hembygdsgården den 22 januari. Läby församling svarade för arrangemanget denna gång och på programmet stod de traditionsenliga programpunkterna, dans kring granen, lekar, förtäring och tomtens besök med påsar till alla barn.

Den 25 mars arrangerade föreningen årsmöte och samkväm i hembygdsgården. Efter inledande förhandlingar och val till styrelse och kommittéer, serverade festkommittén supé. Gruppen Folkklår underhöll med musik och sång i folkton.

På valborgsmässoaftonen firade föreningen vårens ankomst på sedvanligt sätt med stor majbrasa och fyrverkeri vid Klappebron.

Hembygdens dag högtidlighölls år 2000 för 25:e gången, enligt traditionen

på Kristi himmelfärdsdag den 1 juni. Hembygdsgården inleddes i kyrkan med gudstjänst under ledning av kyrkoherde Börje Jansson. Högtiden förgylldes med fanborg, spelmän och damkör. Därefter tog samkvämet vid i hembygdsgården. När alla intagit kaffe och smörgås framträdde spelmannsgruppen Dur och moll, församlingens barnkör under ledning av Kerstin Eriksson samt damkören under ledning av Henrik Edström.

Midsommaraftonen firades på hembygdsgården med alla sedvanliga programinslag. Efter klädning och resning av midsommarstången var det dags för åktur i lövade skindor, ringlekar, servering, pilkastning och lotterier.

I slutet av augusti ordnade Kulturkommittén en uppskattad resa till Rasbo hembygdsgård där bygdespelet Husförhöret uppfördes av en lokal teatergrupp.

Årets Kulturdag arrangerades i hembygdsgården söndagen den 25 november på eftermiddagen. Många intresserade besökare hade hörsammat föreningens inbjudan. Bygdens slöjdare ställde ut sina alster, visade, berättade och demonstrerade. Kaffe, bröd och varmkorv serverades och barnkören underhöll med sång.

Ett återkommande program är Julkultur i Studentbokhandeln till viket Christer Adler åter bjöd in. Arrangemanget, en kväll strax före jul, lockade många intresserade medlemmar. Efter information om boknyheter inför julen serverades förfriskningar.

Årets Lucia var My Gilljam när den traditionella luciafesten anordnades i hembydsgården den 8 december. Efter lucia-tablå serverades kaffe med bröd och där-
efter var det dags för paketauktion.

Under året inköptes och syddes nya gardiner till stora salen i Hembydsgården.

2000 hade Läbyvads hembygdsförening 132 registrerade medlemmar.

Elisabeth Liby
sekreterare

Olands Hembygdsgille

Verksamheten i Olands Hembygdsgille inleddes även detta år traditionsenligt med Julgille i Gamla Klockargården i Alunda med c:a 60 deltagare. Jimmy Fredriksson läste en berättelse och Olands Felare underhöll med folkmusik.

Vid äggsexan den 14 april deltog ett 40-tal personer. Stig Karlsson visade diabilder och berättade från studiecirkeln om "Grönare skog och tätortsnära skogsbruk". Marita och Jimmy Fredriksson underhöll med sång och musik.

Nationaldagen firades i Alunda kyrka och i Gamla Klockargården med ett hundratal närvarande. Kyrkokören under kantor Jan Hällgrens ledning och "Sjung 81" under Jimmy Fredrikssons ledning sjöng, Christina Engqvist, Yngve Jordeby

och Lasse Levén talade. Kaffe intogs i Gamla Klockargården.

Barn- och familjefesten på Gammel-Gränome midsommarafton samlade även detta år c:a 1.500 besökare däribland många barn. Konstnären Barbro Karnfält var årets utställare. Hon visade målningar i olja, akvarell och akryl. Traditionsenligt underhöll Ekeby Spelemän med musik, hembygdskören sjöng, Österby folkdanslag dansade folkdans och trollerikonstnären Topper Martyn trollade för små och stora barn och så var det lekar kring midsommarstången.

Vid årsmötet berättade Lars Mattsson och Leif Karlsson om Långbacka-Jan och spelade hans låtar. Monica Alm och Helena Nordling underhöll med musik.

Hembydsgården har visats söndagar från slutet av maj till september och dessutom för grupper efter beställning. Kulturstigen i fornparken har varit uppskattad av vandrarhemsgäster och andra besökare.

Gunda Nordvall

Rasbokils Hembygds- och fornminnesförening

Föreningen har under året haft 120 medlemmar. Liksom under föregående år har långsiktiga renoveringsarbeten av föreningens byggnader genomförts med

målning av fönster och paneler och upp-
rustning av soldattorpet.

Under året tilldelades föreningen 15.000 kronor ur landshövding Hilding Kjellmans fond för en kommande krönika om Rasbokil omfattande perioden 1950–2000. Arbete med insamling och scanning av fotografier har bedrivits liksom även intervjuer. En publikation beräknas vara klar år 2001.

Föreningens årsmöte hölls 17 maj i hembygdsgården. Efter förhandlingarna berättade Rut Boström Andersson om gårds- och bynamn i Rasbokil. Midsommarfest arrangerades på sedvanligt sätt vid hembygdsgården tillsammans med bygdegårdsföreningen och blev välbesökt.

I början av oktober bjöd föreningen sina aktiva medlemmar på sedvanlig och uppskattad surströmmingsfest i hembygdsgården. En nyhet för året var Lilljul som arrangerades 10 december och som blev mycket väl mottagen med deltagande av ett 60-tal personer. Liksom tidigare har hembygdsgården några gånger hyrts ut till personer som bakat hårt bröd och pizza i bakugnen.

Ingoar Eriksson

Simtuna hembygdsförening

Simtuna hembygdsförening hade under år 2000 drygt 200 medlemmar, en ökning

med 100% sedan föregående år. Detta till stor del på grund av att föreningen skrivit ett avtal med Enköpings kommun, om att förvalta det vackra, anrika tingshuset, byggt redan under 1680-talet, samt en energisk medlemskampanj.

Föreningen arbetar flitigt med att få folk intresserade av sin hembygd, dess historia och framtid. Aktiviteter pågår året om och många människor samlas och har trevligt tillsammans. Som pärlor i ett halsband kommer vi samman.

Efter årsmötet i mars följde i april storstädning av ett nedsotat tingshus. Anledningen till detta var kajors bobygande i skorstenen. Skolutställningen i tingshuset, som under cirka femtio år, fram till 1950-talet tjänstgjort som småskola, blev uppskattad med besök av f.d. elever, som berättade om sin skoltid här. Vidare visades en film från tidigare skolorundervisning i vårt land.

I maj höll komminister Anna-Lisa Plahn andakt i det blomstersmyckade tingshuset, åtföljd av kaffesamkväm. I sköna juni var det dags för traditionell kyrkstigsvandring med möte av Sevalle hembygdsförening vid "Björk-Stinas soffa".

Sommarresan gick detta år till Sörmland med besök hos hembygdsförening och Julita gård m.fl. platser. I augusti besöktes ett 1800-talstorp i skogen, varvid ägaren berättade om torpets historia och dess invånare fram till våra dagar.

Musikunderhållning med kaffe bjöds

i september och i oktober kunde en fotoutställning beses. Denna blev upprinnelsen till efterkommande publikation "Folk och figurer i Fjärdhundrabygd", skriven av Hans Kobbe i samverkan med studiecirkelarbeta.

I november hölls traditionsenligt "Höstmarknad" med medverkan av bygdens hantverkare m.fl. Välbesökt och trevligt.

Ett sommarcafé – för att ge det gamla tingshuset lite mera liv står öppet till många besökares glädje och tillfredsställelse fredagar, lördagar och söndagar under juni-augusti. I samband med caféverksamheten anordnas konstutställningar och försäljning av konsthantverk.

För övrigt har täta styrelsemöten förekommit. Tomt och hus har storstädats, nya textilier har anskaffats, stolar klätts om och andra praktiska detaljer ombesörjts av mestadels villiga styrelsemedlemmar.

Fester och familjehögtider har firats i tingshuset och bussresenärer har förplägsats med både mat och kaffe.

Kontakter har hållits med kommun och kyrka. Broschyrer har tagits fram om tingshusets historia och föreningens verksamhet m.m.

Vi känner oss nöjda och tillfreds med vårt innehållsrika och av ortsborna uppskattade arbete och ser fram emot nya uppgifter och nya rika upplevelser.

Eva Johansson
ordförande

Skogs-Tibble Fornminnes- och hembygdsförening

Årsmötet 2000 gick av stapeln den 12 mars i sockenstugan. Efter mötet höll riksarkivarie Sven Lundqvist föredraget "Bygd i förvandling – Skogs-Tibble i äldre tid."

Nationaldagen firades som vanligt med att besökarna tågade till kyrkan med ett spelmanslag i spetsen. Efter en kortare gudstjänst följde samkväm i sockenstugan.

Under fyra söndagar i juli då museet hölls öppet var det följande aktiviteter:

Ewonne Ekmyr-Göransson hade utflykt till Skogs-Tibbles runstenar, Röda Korset visade första hjälpen till vardags, Järlåsa brandkår visade brandskydd i praktiken samt en friluftsgudstjänst.

Skogs-Tibbledagen firades den 27 augusti under traditionella former. Den inleddes i kyrkan med en musikgudstjänst där Järbyborna spelade. De spelade även i sockenstugan. Därefter startade kaffeservering, loppmarknad, boll- och pilkastning, korvgrillning, lotterier och en tipspromenad med anknytning till Skogs-Tibbles historia. Birgitta Lamberg-Fröhammar hade även i år iklätt sig rollen som småskollärarinnan Lotta Lindemalm och berättade om hennes liv samt visade övervåningen av museet, där Lotta en gång bodde. Efter att firandet pågått en stund berättade Ingvar Eriksson om "En högre-

ståndsfamiljs liv och leverne under stormaktstiden.”

Under året har löpande underhåll gjorts på museet och bagarstugan.

Christer Claesson

Sparrsätra-Breds hembygdsförening

Församlingarna Sparrsätra och Bred är vårt geografiska intresseområde. Här finns intressanta historiska händelser som fångar vårt intresse. T.ex. var exakt ägde Sparrsätra-slaget rum år 1247? Hembygdsföreningens försök att få tillstånd vissa efterforskningar har inte krönts med framgång. ”Drottning Kristinas väg” är ett begrepp som vi inom föreningen vill reda ut, och där är vi på god väg att få en rimlig förklaring till vad ”Drottning Kristinas väg” varit eller var tänkt att bli.

Torgestagården, som är vår samlingsplats, ursprungligen prästboställe i Sparrsätra från 1743 och flyttad till Kölnbacken, har gett oss extra bekymmer på grund av läckande tak och sprickor i skorstenen. Men verksamheten har inte påverkats av detta, vår ”grötfest” i januari ruckar vi inte på liksom visafonen med ”vårt eget” ENA VIS AB som underhöll för 15e året i rad. Däremellan har vi lyssnat till Jens Wahlstedts ”Människor och natur i permafrostens land”, firat midsommar på

Kölnbacken, gått på torpvandring och gökotta, ägnat en heldag åt antroposofernas kulturhus i Ytterjärna. Vårt intresse sträcker sig också till närliggande områden och kulturer och ett samarbete med andra hembygds- och kulturintressenter är oss inte främmande.

Vid årets slut var antal medlemmar 138 st.

Stig Bergdahl

Tensta Hembygdsförening

Årsmötet hölls den 12 mars 2000 i Tensta bygdegård. Ordförande Jan Branteström kunde hälsa ett 50-tal deltagare välkomna. Kvällens föredragshållare var Per Frölund från Upplandsmuseet som talade om utgrävningarna utefter den tänkta E-4 väst dragningen genom Tensta.

Information om Vitskolan på både svenska, tyska och engelska finns nu på plats på den norra väggen på skolan.

Sista april hälsades våren välkommen i backen invid Ågården i Vansta. Vårtal hölls av Åke Engblom. Gemensamt sjöng vi vårens kända sånger. Sven-Olof och Margit Mattsson ser till att det finns brännbart till vår kase vilket är ett fantastiskt jobb, som vi alla Tenstabor är tack-samma för.

Den 17 maj blev en mycket lyckad kväll med byvandring i Åsbyåsen, Skyttorp.

Ingela Fornström berättade, med god hjälp av sina föräldrar, om gamla landsvägen m.m. Roger Englund, vår egen biolog visade på en massa intressanta växter så som råttsvans! Backsipporna stod med sina ullbollar och det var faktiskt otroligt vackert trots att de just blommat över.

Midsommar firades som vanligt i Klockstapelbacken. Festen börjar bli vida omtalad för sin trevliga stämning. Tänk er lövade skrindor, vacker majstång med traditionella danser runt densamme, skämtlekar, gott kaffe och uppträdande av barn och ungdomar från folkdanslaget.

Inget att köpa och inget inträde! Kan det bli bättre?

Den 13 augusti firades den 59:e Tenstadagen traditionsenligt med guidning av Tensta kyrka, av Alf G Lindström. Högmässogudstjänsten hölls av prosten Göran Liljestrand. Spelmanslaget spelade. Torsten Andersson blåste i näverlur varefter ordförande Gunborg Alex hälsade alla hjärtligt välkomna.

Clowner uppträdde och folkdanslagets barn och ungdomar samt vuxengruppen dansade. En utställning med veteranmopeder hade arrangerats av Anders Djärv i Klockstapelsbacken. Roger Englund ledde en växtvandring i Skolhagen. Dansgruppen ÖsTen framträdde och Agneta Lindström och Leif Hall ledde allsång. Urban Wall med sitt spexgäng avslutade en lyckad dag med buller och bång, rökridåer, eldslukeri och

fyrverkeri. Tensta Folkdanslag framförde fackeldans. Övriga programslag var en naturstig, lotterier och kaffeservering. Museet hölls öppet. Göran Liljestrand avrundade kvällen med att samla ihop intryck från dagen och tackade bl.a. alla aktiva som på ett eller annat sätt gjort dagen så lyckad! Vi sjöng gemensamt Härlig är jorden och näverluren ljöd sina sista toner från klockstapeln.

Den 10 september var det Kulturhusens dag i hela Sverige. Temat var gamla Skolbyggnader. Utställningsskärmar med gamla skolkort visades upp. Även om det inte kom så många var intresset stort från dem som var där.

På sammanträdet den 1 november 2000 gick styrelsen igenom de böcker, fotografier och tidningsurklipp som finns i Hembygdsföreningens ägo. En inventarieförteckning skrevs.

Styrelsen har haft sex protokollförda sammanträden samt ett stormöte med programråd och arbetskommittén.

Styrelsen

Valö-Forsmarks hembygdsförening

Valö-Forsmarks hembygdsförening bildades 1948 och har drygt 300 medlemmar. Föreningens hembygdsgård ligger vid Vigelsboäng i Valö. Ett stort och vik-

tigt arbete inom föreningen är att skaffa kunskap om, inventera, dokumentera och vårda föreningens samlingar samt att bevara de byggnader som finns vid hembygdsgården.

De årliga arrangemangen vid hembygdsgården är spel- och dansstuga under Östhammars kommuns musikvecka i juli och spelmansstämman som alltid går av stapeln den första söndagen i augusti. Hembygdsföreningen genomförde Öppet hus under Kulturhusens dag som denna gång gällde skolmiljöer. En ny tradition, hoppas vi, är adventskaffe med 7 sorters kakor, sång och musik.

Annat som arrangeras av hembygdsföreningen är bl.a. vandringar på olika ställen inom Valö och Forsmark. En alltid förekommande och uppskattad vandring är den omkring Vigelsbo gruvor med Tore Blom som guide. Under hösten påbörjades en kurs om de hus som finns vid hembygdsgården. Varifrån kom de, vilken byggnadsstil, vilka har bott i eller använt husen är några frågor som vi hoppas få svar på.

För övrigt har under året hembygdsföreningen som vanligt arbetat med sin hembygdsgård där vi värnar, vårdar och visar byggnader och föremål.

*Mirja Korpela,
ordförande*

Vänge Hembygdsförening

Under året är det framför allt två stora händelser som har dominerat verksamheten; nämligen invigningen av Hjort Anders Minne och föreningens 50-års jubileum.

Den 29 maj, en vacker vårdag, hade omkring 250 personer samlats i Ekeby by för invigningen, som förrättades av landshövdingen Ann-Cathrine Haglund. Konstnären själv, Anna Erlandsson berättade om tankarna kring sitt verk och docent Gunnar Ternhag förde oss på ett inspirerande sätt in i Hjort Anders liv som person och musiker. Föreningens ordförande Tore Littmarck hyllade musikern på vers med de avslutande raderna: Ett tack till "Hjorten" att du höll ut, stod rak för din konst till livets slut! Med glädje och tack i vårt sinne firar vi Hjort Anders Minne! Avslutningsvis spelade Ole Hjort låtar av spelmanen.

Föreningens 50-årsjubileum firades den 23 september i Ekeby by genom att Inger Nordwall – dotter till föreningens grundare och förste ordförande, prosten Per Axel Björkman, planterade ett vårdträd varefter Gösta Lindgren ledde en rundvandring i byn. Firandet fortsatte i församlingshemmet med bl.a. återblickar på föreningens historia, musikunderhållning och buffé. Vi i Vänge, föreningens mycket uppskattade och innehållsrika årsskrift utkom i år till jubileumsfesten.

Programverksamheten har framför

Från högtiden den 29 maj 2001 då Hjort Anders Minne invigdes i Ekeby by.

allt omfattat det traditionella midsommarfirandet, cafékvällar med program, friluftsgudstjänster och varje söndag under sommarhalvåret kaffeservering, som skötts av ett stort antal frivilliga.

Ekeby sjö-projektet, som innebär en höjning av sjöns yta, är ett stort, komplicerat och långsiktigt projekt, som fortsatt engagerar föreningen. Våtmarker som en del av hela samhällets arbete för natur och miljö aktualiseras i otaliga sammanhang och styrelsens förhoppning är att en för alla parter positiv lösning skall uppnås.

Hembygdsgården och Ekeby by har som vanligt varit föremål för stort intresse från allmänheten och media. Sedan Länsrätten 1999 efter överklagande upphävt Uppsala stifts egendomsnämnds beslut om försäljning, har egendomsnämnden själv beslutat "att Uppsala stift genom egendomsnämnden även i fortsättningen skall förvalta fastigheten Vänge-Ekeby i Uppsala kommun, således även Ekeby gamla by".

Styrelsen

Älvkarleby hembygdsförening

Älvkarleby hembygdsförening, med över 250 medlemmar, är verksam i Älvkarleby kommun. Föreningen äger Gammalgården vid Älvkarleby kyrka och förvaltar Stora Hallen vid Älvkarlebyfallen samt en smedstuga i Älvkarleö bruk. I föreningslokalen Sörmyrgården hålls föreningens sammanträden. Lokalen används även av andra kulturföreningar för olika aktiviteter.

Årets publika verksamhet har omfattat medverkan i valborgsmässa- och nationaldagsfirande på Laxön respektive Gammalgårdens festplats samt Fallens Dag i Stora Hallen. Vidare midsommarfirande, visning av Gammalgården och spelmansstämman Byss-Calle-stämman i egen regi. I juli högtidlighölls Gammalgårdens 70-årsjubileum och samtidigt presenterades Älvkarleby manliga hembygdsdräkt. Stora Hallens 100-årsfirande ägde rum i augusti och gick i barnens tecken med åkturer, fiskdamm o.s.v. Stora Hallen har blivit alltmer efterfrågad för olika evenemang alltifrån bröllopfester till seminarier.

Under julisöndagarna har våfflor och kaffe serverats på Gammalgården samtidigt som medlemmar ur Älvkarleby Dragspelsklubb har musicerat. I samarbete med Vägkyrkan har visning skett även under vardagar i juli.

Utöver löpande underhåll av föreningens byggnader har föremål skickats

till Kulturarvet i Falun för registrering och restaurering. Vidare har medlemmarna tillverkat och lagat kronor och långrams till föreningens mycket speciella midsommarstång.

I samband med den av kommunen beställda kulturmiljöinventeringen har föreningen, tillsammans med representant för Upplandsmuseet, informerat om och visat på kulturmiljömässigt intressanta platser i kommunen.

Föreningens medlemmar har också på olika sätt medverkat till och i historiespelet "En massa historia", som uppfördes med anledning av att Pappersindustriarbetarförbundet vid Stora Enso, Skutskär bruk, 100-årsjubilerade.

Styrelsen genom
Britt-Marie Strand

Öregrunds hembygdsförening

Den 19 maj var klass 6 på besök, en dag när barnen fick prova att kärna smör, mala säd, knyppla, använda besman och laga nät.

På Kristihimmelsfärdsdag var det fri-luftsgudstjänst med Göran Andersson och de 45 besökarna bjöds på kaffe.

På nationaldagen den 6 juni höll Göran Andersson tal, Sven Oleskär, Lennart Vesterlund samt flickorna Larsson-Lund underhöll med musik och kaffe serverades.

Öregrunds järnvåg, på vilken man bl a väjde stångjärn från bruken. Nuvarande plats på hembygdsgården.

Midsommarafton firades på sedvanligt sätt med tombola, fiskdamm och kafeservering. Cirka 500 besökare deltog. På midsommardagen var det gudstjänst med Ann-Mari Larsson, 32 besökare.

En fotoutställning arrangerades från 3 juli till 5 augusti. Bilderna var lånade av medlemmar som var aktiva i Öregrunds fotoklubb under åren 1953–1965. Den intressanta utställningen blev omtyckt och lockade många besökare.

Under sommaren har cirka 800 personer sett utställningen. Sjöfartsmuseet, huvudbyggnaden och övriga byggnader

har också varit mycket välbesökta. Under musikveckan hade vi besök av musikbussen och Bella-Notte spelade.

Den 19–20 augusti arrangerades Badorts dagar i Öregrund. Föreningen svarade för kaffeservering båda dagarna, karamellförsäljning, kaninhoppning och hantverksförsäljning.

Föreningen har överklagat kommunens försäljning av föreningsgården Amor då vi anser den har ett stort kulturhistoriskt värde och tillhör föreningarna i Öregrund.

Styrelsen